

Warszawa, 02-07-2023 r.

**BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH**
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich
Valeri Vachev

XI.6060.2.2023.DB

Pan
Paweł Wdówik
Pełnomocnik Rządu ds. Osób
Niepełnosprawnych
ePUAP

Szanowny Panie Pełnomocniku!

Rzecznik Praw Obywatelskich powziął informacje na temat uruchomienia ogólnopolskiej wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego, wyrobów medycznych i technologii asystujących. Rzecznik, jako niezależny organ monitorujący wdrażanie postanowień Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych¹, popiera wprowadzanie rozwiązań mających ułatwić osobom z niepełnosprawnościami dostęp do najnowszych technologii ułatwiających codzienne funkcjonowanie. Niemniej Rzecznik podziela wątpliwości podnoszone przez osoby z niepełnosprawnościami co do niektórych aspektów organizacji wyżej wspomnianego przedsięwzięcia.

Z uzasadnienia przedstawionego podczas ogłoszenia przyjęcia przez Radę Nadzorczą PFRON programu „Wypożyczalnia technologii wspomagających dla osób niepełnosprawnych” wynika, że nowe rozwiązanie ma ułatwiać dostęp do specjalistycznego sprzętu osobom z niepełnosprawnościami. Jak podkreślano – dzięki niemu osoby z niepełnosprawnością nie będą musiały ponosić kosztów jego zakupu i

¹ Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzona w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 1169, ze zm.).

środki te przeznaczyć na inne cele². Jednocześnie w mediach pojawiły się informacje o budzącym wątpliwości sposobie organizacji programu, m.in. wskazywano, że Rządowa Agencja Rezerw Strategicznych poczyniła już zakupy sprzętu bez konsultacji z przedstawicielami organizacji społecznych oraz producentów, a podmiotom, do których zwróciła się Agencja, wskazano krótki, 8-dniowy termin na dostarczenie sprzętu. Ponadto postępowanie ma być prowadzone zgodnie z przepisami ustawy z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz.U. z 2019 r. poz. 742 ze zm.)³. Media informowały również, że nie jest znana lista sprzętu, który został zakupiony⁴.

W dniu 7 lutego 2023 r. odbyło się posiedzenie połączonych sejmowych komisji zdrowia oraz polityki społecznej. W jej trakcie poinformował Pan Pełnomocnik, że wraz z przewodniczącą Krajowej Rady Konsultacyjnej działającej przy Pełnomocniku Rządu do spraw Osób Niepełnosprawnych utworzył listę ekspertów, którzy wypowiedzieli się na temat sprzętu, jaki powinien znaleźć się w wypożyczalni. Co więcej, zwrócił się Pan do Prezesa Rady Ministrów z wnioskiem o wydanie decyzji o utworzeniu rezerwy strategicznej w postaci sprzętu rehabilitacyjnego, wyrobów medycznych i technologii asystujących w drodze formalnej i nieurtajnionej korespondencji. Powyższa zgoda została wyrażona, w konsekwencji czego Rządowa Agencja Rezerw Strategicznych przystąpiła do realizacji zakupów⁵. W posiedzeniu uczestniczyła również przedstawicielka Rządowej Agencji Rezerw Strategicznych, która wyjaśniła, że brak możliwości udzielenia odpowiedzi na wszystkie pytania kierowane przez posłów, dotyczące m.in. listy sprzętu oraz niejawnego trybu procedowania, jest podyktowany względami formalnymi. Podkreśliła, że rezerwy strategiczne tworzone są w dwóch trybach – rządowego programu rezerw strategicznych oraz tzw. „trybu awaryjnego”, o którym mowa w art. 14 ustawy z 17 grudnia 2020 r. o rezerwach strategicznych (Dz.U.

² Zob. <https://www.pfron.org.pl/komunikaty-z-regionu/szczegoly-komunikatu/news/nowy-programwypożyczalnia-technologiei-wspomagajacych-dla-osob-niepelnosprawnych/> [dostęp: 3 kwietnia 2023 r.].

³ Zob. „Nawet PFRON nie wie, jaki sprzęt kupiono dla niepełnosprawnych na polecenie Morawieckiego”, *Gazeta Wyborcza*, 14 stycznia 2021 r.; źródło: <https://wyborcza.pl/7,75398,29356747,nawet-pfron-niewie-jaki-sprzet-kupiono-dla-niepelnosprawnych.html> [dostęp: 22 czerwca 2023 r.].

⁴ Zob. „Niepełnosprawni jeszcze czekają na wypożyczalnię”; *Dziennik Gazeta Prawna*, 15 lutego 2023 r.; źródło: <https://serwisy.gazetaprawna.pl/samorzad/artykuly/8661736,niepelnosprawni-wypożyczalniawsparcie-sprzet.html> [dostęp: 22 czerwca 2023 r.].

⁵ Zob.

https://sejm.gov.pl/Sejm9.nsf/transmisja.xsp?documentId=AB4FD8FA7D047CBAC1258949003B4FB3&syMBOL=TRANSMISJA_ARCH&info=T, godz. 15:36:26.

z 2023 r. poz. 294 t.j. dalej: „u.r.s.”). Jak wskazała przedstawicielka Agencji, jest to tryb nagły, pilny i podyktowany szczególnymi okolicznościami. Co istotne, Rządowa Agencja Rezerw Strategicznych otrzymała decyzję w trybie zastrzeżonym, co też zdeterminowało dalszy sposób procedowania w tej sprawie, czyli prowadzenie zakupów bez możliwości ujawnienia szczegółów podejmowanych działań oraz skierowanie zapytań ofertowych do wąskiej grupy przedsiębiorców (wyłącznie tych, którzy mają możliwość przetwarzania informacji niejawnych)⁶.

Z powyższego wynika, że budzący sprzeciw społeczny brak transparentności był spowodowany decyzją o uznaniu zakupu sprzętu dla osób z niepełnosprawnościami za formę rezerwy strategicznej. Zgodnie z ustawą tworzy się je na wypadek m.in. zagrożenia bezpieczeństwa i obronności państwa, zdrowia publicznego oraz wystąpienia klęski żywiołowej lub sytuacji kryzysowej, czy też ratowania życia i zdrowia obywateli⁷. W związku z tym wydaje się, że zakup asortymentu, który ma poprawiać jakość życia i sytuację finansową osób z niepełnosprawnościami nie mieści się w wyżej wspomnianych celach.

Należy również zwrócić uwagę, że zgodnie z wypowiedziami przedstawicielki Rządowej Agencji Rezerw Strategicznych „tryb awaryjny” wpływa zarówno na wyłączenie stosowania przepisów ustawy z dnia 11 września 2019 r. - Prawo zamówień publicznych (Dz.U. z 2022 r. poz. 1710 ze zm.), jak i tzw. trybu konkurencyjnego, o którym mowa w art. 13 ust. 5 u.r.s.⁸. Przepis ten wprowadza obowiązek stosowania przejrzystych, niedyskryminacyjnych i konkurencyjnych warunków wyłaniania sprzedawców, w szczególności kierowania zapytań ofertowych do przedsiębiorców gwarantujących odpowiednią jakość poszukiwanego asortymentu oraz zaproszenia do negocjacji podmiotów oferujących najkorzystniejsze ekonomicznie warunki sprzedaży, świadczenia usług i przechowywania asortymentu rezerw strategicznych, biorąc pod uwagę relację ceny do jakości. Powyższe okoliczności dodatkowo zwiększają obawy dotyczące braku przejrzystości całego przedsięwzięcia. Wątpliwości budzi również, z jakiego powodu nie został wyłoniony w drodze przetargu podmiot odpowiedzialny za organizację i prowadzenie wypożyczalni,

⁶ Zob.

https://sejm.gov.pl/Sejm9.nsf/transmisja.xsp?documentId=AB4FD8FA7D047CBAC1258949003B4FB3&symbol=TRANSMISJA_ARCH&info=T, godz. 16:32:16.

⁷ Zob. art. 3 u.r.s.

⁸ Zob.

https://sejm.gov.pl/Sejm9.nsf/transmisja.xsp?documentId=AB4FD8FA7D047CBAC1258949003B4FB3&symbol=TRANSMISJA_ARCH&info=T, godz. 16:32:16.

na którym na ostatnim etapie spoczywałby zakup odpowiedniego sprzętu, a posłużono się w tym zakresie rządową agencją wykonawczą.

Co istotne, z informacji, które uzyskał Rzecznik Praw Obywatelskich wynika, że Rządowej Agencji Rezerw Strategicznych przekazano na realizację zadań wspierających rehabilitację osób z niepełnosprawnościami dotację celową w wysokości 200 mln zł, która miała zostać wykorzystana do 30 listopada 2022 r., a która została spożytkowana na zakup sprzętu w kwocie 100 mln zł.

Biorąc powyższe pod uwagę, działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2023 r. poz. 1058, t.j.), zwracam się do Pana Pełnomocnika z uprzejmą prośbą o udzielenie wyjaśnień w niniejszej sprawie, w szczególności wskazanie powodów, dla których uznano zakup sprzętu rehabilitacyjnego za formę rezerwy strategicznej i skierowano do Prezesa Rady Ministrów wnioski o wydanie decyzji o utworzeniu rezerwy strategicznej w postaci sprzętu rehabilitacyjnego, wyrobów medycznych i technologii asystujących.

Uprzejmie proszę również o poinformowanie, jaki sprzęt znalazł się na liście stanowiącej załącznik do korespondencji pomiędzy Panem Pełnomocnikiem a Prezesem Rady Ministrów, jakie podmioty brały udział w jej tworzeniu i czy opracowany katalog znajduje swoje odzwierciedlenie w zakupach poczynionych przez Rządową Agencję Rezerw Strategicznych. Będę również wdzięczny za wyjaśnienie, z jakich względów nie włączono w proces konsultacji w zakresie opracowania listy potrzebnego sprzętu przedstawicieli organizacji społecznych, w szczególności osób z niepełnosprawnościami lub działających na ich rzecz, oraz producentów, a także na jaki cel przeznaczona została pozostała część dotacji w wysokości 100 mln zł, gdzie obecnie znajduje się zakupiony przez Rządową Agencję Rezerw Strategicznych sprzęt i czy jest obecnie wykorzystywany (a jeśli tak - w jakiej części), w szczególności czy zakładani beneficjenci mogą wnioskować o korzystanie z niego.

Łączę wyrazy szacunku

Valeri Vachev

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/